

„Bordeiul” boieresc al lui Nicolae Grigorescu

A vizita Muzeul Memorial „Nicolae Grigorescu” din Câmpina, județul Prahova, este una dintre cele mai plăcute experiențe culturale și umane. Pe lângă zecile de tablouri cu semnătura lui, ai ocazia să vezi obiecte care i-au aparținut celui mai mare pictor român, câteva pensule și tuburi cu vopsea, o paletă pentru prepararea culorilor, masa de lucru, șevaletul, mai multe perechi de ochelari, adică o parte din acele lucruri care l-au ajutat pe artist să creeze ceea ce azi pentru noi, românii, are valoare de patrimoniu.

Am trecut pragul muzeului de pe strada Carol I din Câmpina, lăsându-ne pătrunși de atmosfera artistică. Atelierul, situat la parter, este capitonat în întregime cu lemn și este cea mai mare încăpere din întreaga casă. Am fost ghidați de însăși directoarea muzeului, Alina Apostol, dedicată trup și suflet acestui spațiu, care ne spune că și-a dorit mereu să meargă la serviciu „de drag”, iar de când se află aici, i se întâmplă asta zi de zi. Ne prezintă pe scurt atât etapele devenirii artistice a lui Nicolae Grigorescu, cât și povestea fiecărei camere, a obiectelor și tablourilor expuse. Referitor la începuturile clădirii, ne arată într-o vitrină un document care anunța intenția construirii locuinței, o scrisoare trimisă lui Alexandru Vlahuță,

căruia îi spune: „Iubite amice, vino luni, 31 curent, să batem țărășii pentru temelia bordeiului meu. Ia-l și pe Delavrancea dacă se poate. Vă aștept cu drag, Grigorescu”. N-a ieșit un „bordei”, ci o casă tradițională românească specifică Văii Prahovei, cu un frumos cerdac din lemn la etaj.

Alina Apostol precizează că, după participarea ca pictor-reporter la Războiul de Independență, artistul s-a întors cu o boală de plămâni, în urma frigului îndurat, iar la sfatul medicului A. Marcovici, al cărui portret îl găsim expus, se mută la Câmpina. „Își cumpărase inițial un vechi han al cărăușilor la Posada, dar era prea umed acolo. Pe la 1890 locuia tot cu chirie, dar, după ce a lucrat vreme de cinci ani la monumentalul tablou «Atacul de la Smârdan», o comandă a Ministerului de Război, primind pe acesta 10.000 de galbeni, Grigorescu a avut suficienți bani să cumpere în Câmpina un mare teren pe care să-și construiască această casă”, povestește Alina Apostol. Muzeografa mai amintește că și-a dorit ca atelierul să fie imens și placat cu lemn, inspirat de povestirea unui artist rus întâlnit în război.

Casa a fost începută în 1899, după ce fusese declarat membru de onoare al Academiei Române, primise și câteva diplome în urma participării la Războiul de Independență. A locuit aici până la final împreună cu soția sa, Maria Danci, și cu fiul Gheorghe, care a fost artist ceramist.

Șase care trase de boi și albul Ghiocel

Atelierul este camera cu cele mai multe tablouri de Grigorescu expuse în acest muzeu. Alina Apostol ne descrie exponatele: „Nu ne putem lăuda că avem expuse lucrări din toate perioadele, ar fi foarte greu. Avem aici: patru lucrări din perioada Barbizon, o țărăncuță cu basma albă, alta torcând, portretul surorii Elena, deținem șase care trase de boi, un autoportret de la 30 de ani, portretul soției Maria Danci, o pânză cu boul Ghiocel – un bou alb, cumpărat de pe lângă Căndești încă de când era vițel și pe care îl iubea mult, ca pe un animal de companie. Din perioada albă mai este un ciobănaș cu turma, care coboară dintr-un sat din împrejurimi, Șotrile; noi, localnicii, recunoaștem peisajul... Avem șevaletul, borcanul său de pensule. Avem câteva din tuburile sale de vopsea, câteva ștampile pe care le pune pe lucrările de grafică, multe pensule și palete. Avem pe măsuta de lucru niște perechi de ochelari ai artistului, foarte fini, unii sunt cu dublă focalizare, lucrați de un oculist la Viena”.

Mobilă adusă din Franța

Artistul a amenajat celelalte camere cu mobile din Franța, dar și cu obiecte de artă aduse din călătoriile sale în Italia, Austria și Grecia. În încăperile de la parter găsim

piese de mobilier vechi, prețios, niște frumoase tapiserii orientale, lămpi ajurate cu damasc, în hol păstrându-se un colț amenajat în stil oriental cu lucrurile originale. Toate mobilele din muzeu sunt originale. În sufragerie se află un dulap din Normandia lucrat în lemn de acaju de Cuba. Pe o policioară sunt vase de ceramică pe care pictorul le-a colecționat din călătorii. Pe perete este o frumoasă tapiserie franceză, de secol 17, achiziționată din două jumă-tăți, una de la Paris, alta găsită după nouă ani la Florența, unite apoi într-un atelier din Austria. Mai poate fi admirat aici un tablou cu flori de măr, un altul cu flori de micșunele. Pe un scrin sunt fotografiile cu cei trei buni prieteni, Vlahuță, Caragiale și Delavrancea, care îl vizitau adesea. Ghidul nostru subliniază: „Prietenia lor a dus și la alianțe de rudenie – unicul fiu al lui Grigorescu s-a căsătorit cu Anișoara, fiica cea mică a lui Vlahuță, iar cealaltă fiică a poetului, Margareta, s-a căsătorit cu un nepot al lui Delavrancea”.

Imagini-document, cărți în ediții princeps

Într-o altă încăpere putem vedea cărți din biblioteca artistului, ediții vechi în franceză, legate în piele, unele aurite. Câteva imagini-document ne arată atelierele artistului din Paris și de la București. Câteva tablouri miniaturale amintesc de ucenicia la meșterul Anton Cladek. Într-o vitrină admirăm o bancnotă de o mie de lei care a circulat mulți ani, după un desen conceput de marele pictor. Ne atrage atenția cel mai mic car cu boi pe care l-a pictat autorul celor peste 300 de astfel de picturi, dar și un car cu boi fără jug.

Bunul său prieten Alexandru Vlahuță i-a dedicat imediat după ce pictorul a murit (1907) o monumentală și atașantă monografie, un exemplar din ediția princeps aflându-se expus la Câmpina.

De asemenea, se poate admira o pânză de inspirație religioasă cu tema martiriului Sfântului Sebastian. Grigorescu și-a propus să copieze din Muzeul Luvru de la Paris mai multe tablouri ale marilor maestri, pe care să le doneze statului la întoarcere, ceea ce a și făcut.

Spațiu de expoziții contemporane

Atracția etajului este dormitorul artistului în care se află un frumos pat din metal. Acolo se mai află și dormitorul fiului său. În aceste spații au loc în mod frecvent expoziții contemporane. Când am ajuns noi, tocmai se încheie „Ima-gocostum”, proiect al artistei Iraida Florea, care s-a dorit o paralelă între tema costumului tradițional românesc în fotografiile sale și în picturile lui Grigorescu. Au fost etalate în același timp și două costume ale pictorului cu care își îmbrăca modelele și pe care le recunoaștem din diverse tablouri grigoresciene cu țărănci.

În timpul Primului Război Mondial, casa a fost ocupată de un comandament german, ofițerul care conducea locuind în dormitorul fiului artistului. De la o sobă supraîncălzită, etajul și acoperișul au ars. „Casa a rămas în ruină până în 1954, când muzeograful Nicolae Simache a inițiat refacerea și transformarea ei în muzeu memorial. Totul a fost refăcut după fotografii de epocă și după planurile inițiale, lucrările fiind supravegheate de fiul pictorului. Muzeul a fost deschis în 1955, împrumutându-se pentru expoziția permanentă picturi de Nicolae Grigorescu de la Muzeul Național de Artă al României. De atunci au rămas aici șase tablouri. Colecția a fost îmbogățită până în anii '70 cu alte lucrări cumpărate de la diverși colecționari. Acum, am vrea noi să mai cumpărăm un tablou de Grigorescu, dar nu ne putem apropia din cauza prețului”, subliniază directoarea muzeului. Prin strădania Alinei Apostol, se îmbogățește însă colecția de artă contemporană, fiecare artist care expune fiind rugat să doneze muzeului o pictură.

Urmașii lui Nicolae Grigorescu au locuit în casă până la transformarea acesteia în muzeu. N-ar trebui să ratați vizitarea acestui lăcaș de cultură, care vibrează de ceea ce înseamnă „sufletul poporului român”, cum definea cineva pictura grigoresciană. Vă veți aminti uneori că geniul picturii naționale a locuit la Câmpina, într-o casă din mijlocul unei mari livezi, înconjurată acum doar de casele celui mai însoțit oraș din România. Dacă veți avea timp, veți pune o floare și la mormântul artistului, aflat nu departe, iar crucea i-o veți recunoaște sau veți fi îndrumat de oricine s-ar afla în preajmă, fiind opera artistului Dumitru Mățăoanu.

Portrait of a child (Antonia Vlahovici)
1867-1868
Museum of the Romanian Revolution, Bucharest

Car en bol (1819)
J.M.W. Turner
Musée de l'Art Moderne

...Casa de la Câmpina din care a ars numai atelierul în timpul războiului de întregire putea fi răscumpărată de sta și prefecută în muzeu, cu tot ce mai are: sute de desene, mobilă, cărp, scroni, amintiri ale pictorului. În reconstruire atelierul ar fi folosit unor bursieri pentru pictura sub cerul românesc. Nu s-au plătit nici măcar despăgubiri de război pentru atelierul căruia îi dase foc dușmanul..."

(Adrian Maniu, *Universal literar*, 9 iulie 1938, p. 4)

Cămpina 21 mai

Scrisoare amiceasă

Vă scriu din cămpina - în luna
 frumoasă pentru familia bunăvoință
 vă scriu - la + p. Dilescovan
 vă scriu și pe
 vă scriu în drag
 Gaișoraru

...Ostenit de viață, pictorul
 venea în capitală tot mai rar și atunci
 fîndcă se supăra aproape de fiecare
 dată pe cei cu care avea de-a face,
 călăra să se reîntoarcă degrabă în
 scumpă lui Vale a Prabovei, preferînd
 să fie «la câteva sute de leghe de
 București». - Ajuns la Cămpina, de
 la gară o pornea gloriu spre casă,
 trecînd cu «pălăria trasă pe ochi, cu
 pardesiul pe mână, subțirel și nevăgat
 în seamă», fără să se uite nici în stînga
 nici în dreapta, ocolind tîrgovești
 indiscreți și vorbăreți.

(Barbu Breziana,
 Nicolae Grigorescu,
 Editura Tineretului, 1959)

Portrait of a Soldier

ziarullumina.ro